

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning

Plannettverk 20.11.2019.

Egil Hauge

Fylkesmannen i Vestland

25.11.2019

Temaet for dagen er interessant:

- Er **naturbasert klimatilpassing** ein del av løysinga på vestlandet?
- Har fått i oppdrag å orientere om SPR – som eit heller nytt verktøy i skrinet.
- Seier meg lei for målforma, men den skal visst nok ikkje lenger ha verknad for karakteren..

Formål og formaning..

Kommunene, fylkeskommunene og staten skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhets-utøvelse:

1. Stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging.
2. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning).
3. Klimatilpasning og utslippsreduksjoner må sees i sammenheng der det er relevant.

Det er viktig å planlegge for løsninger som både reduserer utslippene og reduserer risiko og sårbarhet som følge av klimaendringer.

Formålet med planretningslinjene er å:

- sikre at kommunene og fylkeskommunene prioriterer arbeidet med å redusere klimagassutslipp
- og bidra til at klimatilpasning ivaretas som hensyn i planlegging etter plan- og bygningsloven.
- sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunene.
- sikre at kommunene bruker et bredt spekter av sine roller og virkemidler i arbeidet med reduksjon av klimagassutslipp og klimatilpasning, og bidra til avveining og samordning når utslippsreduksjon og klimatilpasning berører eller kommer i konflikt med andre hensyn eller interesser.

Virkeområde og ansvarsfordeling

Retningslinjene gjelder for hele landet, og skal legges til grunn ved kommunal, regional og statlig planlegging etter plan- og bygningsloven, og i enkeltvedtak som kommunale, regionale og statlige organer treffer etter plan- og bygningsloven eller annen lovgivning.

Fylkesmannen, statlige sektormyndigheter og fylkeskommunene skal legge retningslinjene til grunn for sin veiledning og deltakelse i planprosesser.

- Så kan man jo lure på hva det betyr i disse dager... 😊

Fylkesmannen i Vestland

Blir vektlagt..

DET KONGELEGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0030 OSLO

Dykkar ref.
19/3280

Vår ref.
19/2567-7

Dato
15. november 2019

Fråsegn i sak om motsegn til reguleringsplan for Smålonane i Fjell kommune

Klima- og miljødepartementet vurderer at reguleringsplanen for Smålonane i Fjell kommune er i strid med føresegn i Regional plan for attraktive senter i Hordaland, statlege planretningslinjer for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging og nasjonale klimamål. Etter ei heilskapleg vurdering tilrår departementet at motsegnene blir tekne til følgje.

På alle plannivå

- Kommunene og fylkeskommunene skal i sin overordnede planlegging **innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser**, der det også tas hensyn til effektiv ressursbruk for samfunnet.
- **Dette bør inkludere tiltak mot avskoging, og eventuelt økt opptak av CO₂ i skog og andre landarealer, og videre sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging** i tråd med disse retningslinjene.
- Planer som behandler klima- og energispørsmål **skal følges opp** gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging, og legges til grunn og gi føringer for kommunenes øvrige myndighets- og virksomhetsutøvelse.
- Planer som behandler klima- og energispørsmål skal vurderes **revidert minst hvert fjerde år**, jf. bestemmelsene om revisjon av kommunale og regionale planstrategier.

Innhold i planene

Planer som behandler klima- og energispørsmål bør være **strategisk innrettet, og bygge på grundige analyser** av nåsituasjon.

Det bør legges vekt på samarbeid om langsiktige mål, samtidig som det utredes tiltak som kan gjennomføres på kort sikt.

Basert på relevans og lokale forhold, bør planer omfatte

- Informasjon om **klimagassutslipp i kommunen**, fordelt på kilder og sektorer. Alle kilder som innebærer direkte utslipp av klimagasser innenfor kommunens grenser bør inkluderes.
- Informasjon om **energisystem, energiforsyning og forbruk av energi** innen kommunens grenser, herunder tilgang på miljøvennlige energiresurser.
- **Framskrivning** av utslippene i kommunen om det ikke gjennomføres nye tiltak, **forventet etterspørsel** etter energi og forventet **ny energiproduksjon**. Framskrivningsperioden bør være minst ti år.
- Ambisiøse mål for **utslippsreduksjoner**.
- Ambisiøse **mål for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging** i kommunal bygningsmasse og i kommunen for øvrig.

Og videre:

- **Tiltak** og virkemidler for reduksjon av klimagassutslipp, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Tiltakene og virkemidlene bør i størst mulig grad være koplet til oppnåelse av de målene som er satt av kommunen, og ha moderate kostnader sammenholdt med andre tiltak som kan gjennomføres med samme formål.
- Utredning av virkemidler som kan tenkes benyttet for å nå målsettingene, herunder en vurdering av om virkemidlene er **kostnadseffektive**.
- **Handlingsprogram** med en tydelig **ansvarsfordeling** for oppfølging av klima- og energiplanene.
- **Sammenhengen mellom klima- og energiplanlegging og samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.**

Kommunen bør også vurdere om klima- og energiplanleggingen skal inkludere andre elementer enn dem som framgår ovenfor.

Klimatilpasning

Hva?

- Klimatilpasning handler om å **ta hensyn til dagens og framtidens klima**. Klimaendringer **vil påvirke natur og samfunn** både på kort og lang sikt.
- Å ta hensyn til klimaet og endringer i dette, sammen med øvrige endringer i samfunnet, er **avgjørende for å sikre en bærekraftig utvikling**.
- **Et livskraftig og variert naturmiljø er mindre sårbart for endringer**, og kan medvirke til samfunnets tilpasning.

Kort sagt: Hensynet til klimatilpasning virker sammen med andre overordnede og tverrsektorielle mål for samfunns- og arealutvikling.

Hvorfor?

- Arbeidet med klimatilpasning skal **bidra til at samfunnet blir bedre rustet** til å møte klimaendringene, gjennom å sikre at kommuner og fylkeskommuner **unngår eller begrenser** risiko, sårbarhet og ulemper, og **drar nytte** av eventuelle fordeler som følge av endringer i klimaet.

Hvilke krav stilles til prosess og beslutningsgrunnlag?

- Det skal **i alle planer etter plan- og bygningsloven** gjøres rede for hvilket **kunnskapsgrunnlag** som legges til grunn for planleggingen. Dersom det er **usikkerhet** knyttet til tilgjengelig kunnskapsgrunnlag som har betydning for utfallet av planen, skal dette **tydelig framgå**.
- Når konsekvensene av klimaendringene vurderes, skal **høye alternativer fra nasjonale klimaframskrivninger** legges til grunn. Dette er nærmere forklart i veiledere og i de fylkesvise klimaprofilene som er utarbeidet. Klimaprofilene vil være en viktig del av kunnskapsgrunnlaget.
- Planmyndigheten må selv vurdere behovet for å supplere nasjonal og regional informasjon med kunnskap om **lokale forhold**, herunder **tidligere uønskede naturhendelser**.
- Kommunal og regional **planstrategi skal omtale behovet for oppdatering** av eksisterende eller utarbeiding av nye planer, i lys av forventede klimaendringer og tidligere uønskede naturhendelser.
- I planstrategien skal det gjøres en **vurdering** av om hensynet til et endret klima innebærer et behov for **oppheving eller revisjon av gjeldende planer**.
- Fylkeskommunene bør i sine regionale planer vurdere hvordan fylket kan legge til rette for klimatilpasning på alle samfunnsområder, i tråd med plan- og bygningslovens formål.

Samfunnsdel

- Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier. Vurderingen skal skille mellom forhold av betydning for arbeidet med kommuneplanens arealdel, og forhold av betydning for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.
- Bør samtidig kartlegge økosystemer og arealbruk med betydning for klimatilpasning. Spesielt våtmarker, myrer, elvebredder og skog som kan dempe effektene av klimaendringer er viktige å ivareta i arealplanleggingen.
- Forvaltningen av skog og jord kan også bidra med forsynende og opprettholdende tjenester som er viktige å ivareta.
- I kommuneplanens samfunns- og handlingsdel, samt andre relevante planer, bør kommunen basert på lokale forhold, vurdere hvordan endringer i klima kan påvirke blant annet samfunnssikkerhet, kritisk infrastruktur, natur- og kulturmiljø, befolkningens helse, samt forutsetninger for berørte næringer, og hvordan dette skal følges opp.

Arealdel

- Kommuneplanens **arealdel må brukes aktivt** for å oppnå en samlet arealdisponering som **ivaretar** hensynet til et klima i endring.
- I **planprogrammet skal** det gjøres en vurdering av om hensynet til et endret klima innebærer behov for oppheving eller **revisjon av gjeldende reguleringsplaner**.
- For å kunne forebygge tap av liv, helse, kritisk infrastruktur og andre materielle verdier er det nødvendig at det, gjennom **risiko- og sårbarhetsanalyser tidlig i planprosessen**, vurderes om klimaendringer gir et endret risiko- og sårbarhetsbilde.
- Risikovurdering også i forhold til at utbygging kan øke påkjenningen for (**omkring-?**) **nedenforliggende arealer**.

KPA → Regulering

- Ved planlegging av nye områder for utbygging, fortetting eller transformasjon, **skal** det vurderes hvordan hensynet til et endret klima kan ivaretas.
- Det bør legges vekt på **gode helhetlige løsninger** og **ivaretakelse av økosystemer og arealbruk** med betydning for klimatilpasning, som også kan bidra til økt kvalitet i uteområder.
- Planer skal ta hensyn til behovet for **åpne vannveier**, overordnede **blågrønne strukturer**, og **forsvarlig overvannshåndtering**.
- **Bevaring, restaurering eller etablering av naturbaserte løsninger** (slik som eksisterende våtmarker og naturlige bekker eller nye grønne tak og vegger, kunstige bekker og basseng mv.) bør vurderes. Dersom **andre løsninger** velges, skal det **begrunnes** hvorfor naturbaserte løsninger er valgt bort.

Fylkesmannen i Vestland

Til slutt

- Kom heller med et ras av spørsmål enn en flom av protester..
- Lykke til!